KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 11 päivänä joulukuuta 1998,

neuvoston asetuksen (EY) N:o 3286/94 säännösten mukaisesti Amerikan yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohdasta

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 4033)

(98/731/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon yhteisön menettelyistä yhteisessä kauppapolitiikassa kansainvälisen kaupan säännöissä yhteisölle annettujen, erityisesti Maailman kauppajärjestössä (WTO) käyttöön otettujen oikeuksien käyttämisen varmistamiseksi 22 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3286/94 ([1]), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 356/95 ([2]), ja erityisesti sen 13 ja 14 artiklan,

kuultuaan neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

A. MENETTELY

(1) Komissio vastaanotti 21 päivänä huhtikuuta 1997 asetuksen (EY) N:o 3286/94 (jäljempänä ”asetus”) 4 artiklan mukaisen valituksen. Valituksen teki Irish Music Rights Organisation (IMRO) -niminen järjestö, ja sitä tuki yksimielisesti Groupement européen des sociétés d'auteurs et compositeurs (GESAC) -niminen järjestö.

(2) Valituksen tekijä väitti, että Amerikan yhdysvaltojen vuoden 1976 tekijänoikeuksia koskevan lain (the 1976 Copyright Act) 110 pykälän 5 kohta on ristiriidassa useiden Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen (jäljempänä ”WTO-sopimus”) ja sen liitteiden määräysten kanssa. Valituksen tekijä pyysi tällä perusteella komissiota toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta Amerikan yhdysvallat saataisiin kumoamaan tämä säännös.

(3) Valitus sisälsi riittävästi alustavia todisteita asetuksen 8 artiklan mukaisen yhteisön tutkimusmenettelyn aloittamiseksi. Tämän vuoksi tutkimusmenettely aloitettiin 11 päivänä kesäkuuta 1997 ([3]).

(4) Tutkimusmenettelyn aloittamisen johdosta komissio suoritti perusteellisen oikeudellisen ja tosiasioihin perustuvan tutkimuksen Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohdasta sekä lain muutoksista, sellaisina kuin niistä keskusteltiin Yhdysvaltain kongressissa tutkimuksen aikana ja jollaisina ne sittemmin hyväksyttiin. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella komissio teki jäljempänä esitettävät päätelmät.

B. KAUPAN ESTEEN OLEMASSAOLOA KOSKEVAT TULOKSET

(5) Vaikka Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain mukaan musiikkiteoksen oikeudenhaltijalla on yksinomainen oikeus esittää tekijänoikeuden kattamaa teosta julkisesti, Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohdassa jätetään tietyt julkiset esitykset tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Ennen kuin siihen liitettiin uusi alakohta, jolla suojan ulkopuolelle jäävää alaa laajennettiin (ks. D-kohta), siinä todettiin, että ”106 pykälän säännöksistä huolimatta tekijänoikeutta ei riko esitys tai lähetys, joka koostuu teoksen julkisesta esittämisestä yksityiskodeissa tavallisesti käytettävän vastaanottimien tyyppisen laitteen välityksellä, paitsi jos a) esityksen näkemisestä tai kuulemisesta peritään maksu tai b) näin aikaansaatu lähetys lähetetään edelleen yleisölle.” Tämä erivapaus koskee ”kotikäyttöön yleisesti tarkoitetun” radio- tai televisiovastaanottimen käyttöä kaupassa, baarissa, ravintolassa tai muussa yleisölle avoimessa paikassa. Epämääräisen ja tulkinnanvaraisen ilmaisutavan vuoksi 110 pykälän 5 kohtaa on tulkittu hyvin laajasti sen suhteen, mikä katsotaan kotikäyttöä koskevaksi erivapaudeksi. Erivapautta on katsottu voitavan soveltaa esimerkiksi yrityksiin, jotka toimivat suurina kauppaketjuina eri puolilla maata ja joiden toimintatapaan kuuluu musiikin soittaminen kaupoissa ([4]).

([1]) EYVL L 349, 31.12.1994, s. 71
([2]) EYVL L 41, 23.2.1995, s. 3
([3]) EYVL C 177, 11.6.1997, s. 5

([4]) Ks. *BMI v Edison Bros Stores Inc, United States Court of Appeals for the Eighth Circuit No 91-2115* ja *BMI v Claire's Boutiques United States Court of Appeals for the Seventh Circuit, No 91-1232.*

(6) WTO:n teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen (jäljempänä ”TRIPS-sopimus”) 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenten on noudatettava kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (jäljempänä ”Bernin yleissopimus”) 1—21 artikloja. Bernin yleissopimuksen, sellaisena kuin se on tarkistettuna vuoden 1971 Pariisin sopimuskirjalla, 11 a artiklan 1 kohdassa annetaan kirjallisten ja taiteellisten teosten (mikä sisältää musiikkiteokset) oikeudenhaltijoille yksinomainen oikeus sallia teostensa lähettäminen radiossa tai niiden julkinen esittäminen muilla langattomaan lähettämiseen käytettävillä laitteilla sekä teostensa radiolähetyksen julkinen toisintaminen kovaäänisellä tai samankaltaisella laitteella. Sallimalla musiikin käyttö tietyissä paikoissa ilman oikeudenhaltijan lupaa ja maksamatta rojalteja Yhdysvaltojen erivapauskäytäntö jättää oikeudenhaltijat ilman sitä suojaa, johon niillä on oikeus 11 a artiklan 1 kohdan 3 alakohdan nojalla silloin, kun niiden teosten radiolähetystä toisinnetaan julkisesti kovaäänisellä tai muulla samankaltaisella laitteella ja 11 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan nojalla silloin, kun tällaisilla välineillä lähetetään julkisesti suorana kaapelilähetyksenä heidän teoksiaan. Mainitun 11 a artiklan 1 kohdan 3 alakohdassa tai 11 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitetaan selvästi myös tilanteita, joissa yleisradioitu musiikki tai kaapeliteitse välitetty musiikki välitetään edelleen yleisölle radio- tai televisiolaitteilla (kuten tapauksissa, joihin sovelletaan kotikäyttöä koskevaa erivapautta) tai muulla keinoin, koska säännöksessä on kyse yleisradioitujen teosten julkisesta toisintamisesta eikä tähän käytettävien välineiden teknisistä ominaisuuksista.

(7) Bernin yleissopimuksen 11 a artiklan 2 kohdassa määrätään, että vaikka maat voivat määrätä 11 a artiklan 1 kohdassa mainittujen yksinomaisten oikeuksien käyttämisen edellytyksistä, nämä edellytykset eivät saa rajoittaa oikeudenhaltijan oikeutta saada kohtuullista korvausta. Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta rajoittaa oikeudenhaltijan oikeutta saada tällaista korvausta, sillä sen mukaisesti ne jäävät ilman mitään korvausta, kun niiden teoksia käytetään tilanteissa, joihin sovelletaan kotikäyttöä koskevaa erivapautta.

(8) Komissio tarkasteli kotikäyttöä koskevaa poikkeusta myös ”vähäisen oikeuden pidättämisen” näkökulmasta, sillä kyseiseen luokkaan kuuluvia poikkeuksia voitaisiin katsoa sovellettavan Bernin yleissopimuksessa tarkoitettujen yksinoikeuksien käyttöön. Komissio päätteli kuitenkin, että vaikka 11 a artiklan 1 kohdan 3 alakohdassa ja 11 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa määriteltyihin yksinoikeuksiin voitaisiin soveltaa vähäistä oikeuden pidättämistä, lopputulos olisi kuitenkin se, että kotikäyttöä koskevaa erivapautta ei voida pitää vähäisenä oikeuden pidättämisenä. Erivapautta sovelletaan laajasti kaupalliselta pohjalta kaikkialla Yhdysvalloissa, ja yhteisön oikeudenhaltijat kärsivät huomattavia taloudellisia menetyksiä, jotka ovat 13—24 prosenttia Yhdysvaltojen esitysoikeusjärjestöjen vuotuisista korvauksista musiikin säveltäjiä ja sovittajia sekä sanoittajia ja julkaisijoita edustaville yhteisön yhteisvalvontajärjestöille.

(9) Koska TRIPS-sopimuksen 9 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan WTO:n jäsenet noudattamaan Bernin yleissopimuksen 1—21 artiklaa, WTO:n jäsen rikkoo TRIPS-sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, jos se ei noudata Bernin yleissopimusta. Näin ollen koska Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta on Bernin yleissopimuksen 11 a artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 11 artiklan 1 kohdan vastainen, Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta rikkoo TRIPS-sopimuksen 9 artiklan 1 kohtaa. Komissio on myös sitä mieltä, että Yhdysvallat ei voi vedota TRIPS-sopimuksen 13 artiklaan kotikäyttöä koskevan erivapauden perustelemiseksi, sillä kyseisessä määräyksessä rajoitetaan Bernin yleissopimuksen mukaiset poikkeukset erityistapauksiin, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen normaalin käytön kanssa eivätkä kohtuuttomasti vahingoita oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja. Siinä ei sallita muita poikkeuksia Bernin yleissopimuksella suojattuihin oikeuksiin.

(10) Näissä olosuhteissa komissio katsoo, että valituksen tekijän väitteet ovat perusteltuja ja että Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta on asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kaupan este eli ”kolmannen maan käyttöön ottama tai harjoittama käytäntö, jonka suhteen voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kansainvälisten kauppasääntöjen mukaisesti.”

(11) Komissio katsoo kuitenkin, että edellä mainittujen oikeusperustojen mainitseminen ei estä vetoamista WTO-sopimuksen ja sen liitteenä olevien sopimusten muihin asiaa koskeviin määräyksiin, joita voidaan käyttää menettelyjen toteuttamiseksi WTO:n toimielimissä.

C. EPÄSUOTUISIA KAUPALLISIA VAIKUTUKSIA KOSKEVAT TULOKSET

(12) Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta kaventaa yhteisön oikeudenhaltijoiden Bernin yleissopimuksen ja TRIPS-sopimuksen

mukaisten yksinoikeuksien täysimääräistä ja tavanomaista käyttöä. Oikeudenhaltijoilta on evätty mahdollisuus myöntää teostensa esitysoikeus (joko suoraan tai yhteisvalvontajärjestöjen välityksellä) ja mahdollisuus saada korvausta teostensa esittämisestä yleisölle.

(13) Kyseisen 110 pykälän 5 kohdan suorin vaikutus on se, että sen perusteella oikeudenhaltijoille ei makseta korvausta tietyistä yleisölle tarkoitetuista esityksistä. Komission arvioiden mukaan yhteisön oikeudenhaltijoille (säveltäjät ja sovittajat, sanoittajat ja musiikin julkaisijat) 110 pykälän 5 kohdan soveltamisesta aiheutuvat suorat lupatulojen menetykset musiikin esitysoikeuksista ovat 3,8 – 6,8 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria vuodessa. Tämä määrä vastaa 13 – 24:ää prosenttia Yhdysvaltojen esitysoikeusjärjestöjen vuotuisista korvauksista yhteisön näitä kolmea oikeudenhaltijaryhmää edustaville yhteisvalvontajärjestöille. Tämä osoittaa, että kotikäyttöä koskevan erivapauden aiheuttamat menetykset yhteisön oikeudenhaltijoille ovat merkittäviä.

(14) Kotikäyttöä koskeva erivapaus aiheuttaa myös epäsuoria menetyksiä yhteisön oikeudenhaltijoille, koska se vähentää yhdysvaltalaisten esitysoikeusjärjestöjen halukkuutta myöntää tehokkaasti lupia baareille, kaupoille, ravintoloille ja muille kohteille, jotka toimivat aloilla, joilla poikkeusta ei ole, ja tämä vähentää yhdysvaltalaisten järjestöjen tehokkuutta niiden yrittäessä myöntää lupia tällaisille paikoille. Kyseisen 110 pykälän 5 kohdasta johtuu, että myös sellaisilla paikoilla, joihin ei selvästikään voida sovltaa erivapautta, ei aina ole asianmukaisia lupia.

(15) Epäsuoria menetyksiä syntyy myös sen vuoksi, että kotikäyttöä koskeva erivapaus on lisännyt kielteisiä julkisia ja yksityisiä asenteita muiden kuin näyttämömusiikkiteosten luvanvaraisuutta kohtaan Yhdysvalloissa. Vaikutusvaltaiset musiikinkäyttäjien eturyhmät ovat järjestelmällisesti (ja menestyksekkäästi) vastustaneet yhteisvalvontajärjestelmän pyrkimyksiä yleisölle esitettävän musiikin tehokkaaksi luvanvaraistamiseksi sekä kohtuullisten korvausten saamiseksi.

(16) Tulot, joita oikeudenhaltija voi odottaa saavansa teoksensa esitysluvan antamisesta Yhdysvalloissa, ovat 110 pykälän 5 kohdan vuoksi vähäisemmät kuin niiden kuuluisi olla. Odotettavissa olevien tulojen vähäisyys voi vaikuttaa kielteisesti halukkuuteen viedä musiikkia Yhdysvaltoihin.

(17) Näissä olosuhteissa komissio katsoo, että valituksen tekijän väitteet ovat perusteltuja ja että Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta aiheuttaa asetuksen 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja epäsuotuisia kaupallisia vaikutuksia.

D. YHDYSVALTOJEN TEKIJÄNOIKEUSLAIN 110 PYKÄLÄN 5 KOHTAAN TEHDYT VIIMEAIKAISET MUUTOKSET

(18) Sillä aikaa, kun komissio teki tutkimuksia lain kotikäyttöä koskevasta erivapaudesta, Yhdysvaltain kongressi käsitteli lakiehdotusta, jolla laajennettaisiin Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohdan soveltamisalaa.

(19) Yhdysvaltain kongressin edustajainhuone ja senaatti hyväksyivät kyseisen kohtuutta musiikin käyttöluvissa koskevan lakiehdotuksen 6 ja 7 päivänä lokakuuta 1998. Lailla lisätään Yhdysvaltain tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohtaan uusi B alakohta, jossa säädetään lisäpoikkeuksesta oikeudenhaltijoiden yksinoikeuteen antaa lupa teostensa julkiseen esittämiseen, samanaikaisesti kun kotikäyttöä koskeva erivapaus säilyy sellaisenaan A alakohdassa. Uutta B alakohtaa sovelletaan laajempaan edunsaajien ryhmään, nimittäin yrityksiin, joissa voi juoda ja syödä ja muihin kaupallisiin yrityksiin edellyttäen, että ne täyttävät tietyt ehdot, jotka koskevat pääasiassa yrityksen pinta-alaa ja sen käyttämien kovaäänisten lukumäärää. Se kattaa kaikenlajisten audiovisuaalisten laitteiden käytön, eikä se näin ollen rajoitu ainoastaan kotikäyttöön tarkoitetun laitteen käyttöön.

(20) Yhdysvaltain presidentti allekirjoitti lain 27. lokakuuta 1998, ja laki tulee voimaan 90 päivän kuluttua sen hyväksymisestä. Koska tämä merkitsee oikeudellisesti sitä, että laki on nyt osa Yhdysvaltain oikeusjärjestystä, vaikkakin sen voimaantulo on lykätty 90 päivällä, laki voi jo olla WTO:n alaisten riitojenratkaisumenettelyjen kohteena.

(21) Oikeudellisesti 110 pykälän 5 kohdan uudessa B alakohdassa myös evätään oikeudenhaltijoilta suoja, johon he ovat oikeutettuja Bernin yleissopimuksen 11 a artiklan 1 kohdan 3 alakohdan ja 11 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan, kun heidän teoksiaan yleisradioidaan tai välitetään kaapeliteitse

yleisölle. Näin ollen komission analyysi Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohdan vuoden 1976 laitoksesta (joka on nyt kyseisen pykälän A alakohtana) soveltuu täysin lain uuteen laitokseen, joka täten rikkoo yhtä lailla Bernin yleissopimusta ja TRIPS-sopimusta.

(22) On selvää, että epäsuotuiset kaupalliset vaikutukset laajentuvat selvästi kyseisen säännöksen soveltamisalan laajennuksen takia edunsaajien ja niiden audiovisuaalisten laitteiden eri lajien osalta, joita käytetään musiikin esittämiseksi yleisölle avoimissa liikkeissä. Komissio arvioi, että vuoden 1976 kotikäyttöä koskevaa erivapautta sovelletaan 20—35 prosenttiin amerikkalaisista liikkeistä, jotka Yhdysvaltain viranomaiset luokittelevat pienyrityksiksi ja jotka työllistävät alle 20 työntekijää, ja 6—12 prosenttiin amerikkalaisista pienyrityksistä, jotka työllistävät yli 20 työntekijää. Yhdysvaltalaiset yhteisvalvontajärjestöt arvioivat, että pelkästään juoma- ja ruokailuliikkeiden osalta uusi laki jättää soveltamisalansa ulkopuolelle 70 prosenttia kaikista Yhdysvaltain baareista ja ravintoloista, koska ne jäävät 110 pykälän 5 kohdan B alakohdan mukaisten pinta-alaa koskevien kynnysarvojen alapuolelle.

E. YHTEISÖN ETU

(23) Euroopan yhteisön kannalta on erittäin tärkeää pystyä varmistamaan, että sen WTO-kumppanit noudattavat täysin velvoitteitaan, koska se on itsekin sitoutunut noudattamaan samoja velvoitteita. Yhteisön olisi tämän vuoksi välittömästi riitautettava Yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta.

F. PÄÄTELMÄT JA TOTEUTETTAVAT TOIMENPITEET

(24) Asiaa käsittelevien Yhdysvaltojen viranomaisten kanssa on pidetty kokouksia ja vaihdettu kirjeitä sovitteluratkaisun löytämiseksi musiikkiteosten lupakäytäntöä koskevan ongelman ratkaisemiseksi, mutta Yhdysvaltojen viranomaiset eivät ole esittäneet yhtään ehdotusta tällaiseksi ratkaisuksi.

(25) Tämän vuoksi näyttää siltä, että yhteisön etu vaatii WTO:n riitojenratkaisumenettelyn aloittamista,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

1. Amerikan yhdysvaltojen tekijänoikeuslain 110 pykälän 5 kohta näyttää olevan ristiriidassa Maailman kauppajärjestön perustamisesta tehdystä Marrakechin sopimuksesta johtuvien kyseisen maan velvoitteiden kanssa, ja se muodostaa asetuksen (EY) N:o 3286/94 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ”kaupan esteen”.

2. Yhteisö ryhtyy toimiin Amerikan yhdysvaltoja vastaan riitojen ratkaisemisesta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen ja muiden WTO:n asiaa koskevien määräysten nojalla kyseisen kaupan esteen poistamisen varmistamiseksi.

2 artikla

Tätä päätöstä sovelletaan päivästä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

Tehty Brysselissä 11 päivänä joulukuuta 1998.

Komission puolesta

Leon BRITTAN

Varapuheenjohtaja